

Høyres Fylkesledere
Lysebu, 27.11.89

Med forbehold om endringer

Statsminister
Jan P. Syse

Jeg er blitt bedt om å ta opp og besvare tre sentrale spørsmål ved denne anledningen:

1. Hva skal Høyre gjøre med regjeringsmakten?
2. Hvordan skal vi organisere forholdet mellom partiet og regjeringsapparatet?
3. Hvilken rolle skal partiet Høyre spille når vi er i regjeringsposisjon?

De tre spørsmålene henger meget nøye sammen.

Hva skal Høyre gjøre med regjeringsmakten? Først og fremst skal vi beholde den. Vi har tre enkle grunner til det:

Den mest innlysende er at vi får ført mye mer Høyrepolitikk i regjering enn utenfor. Vi må aldri glemme dette, selv om det vil komme perioder da det føles som en belastning å sitte med regjeringsmakten.

Det annet er at Høyres velgere nå venter at Høyre tar regjeringsansvar, når det overhodet er mulig. Våre vanskeligheter de siste tre årene var aller mest knyttet til at vi var i opposisjon, selv om Stortinget hadde et borgerlig flertall. Det mest regjeringsdyktige partiet - Høyre - fikk ansvaret for dette. Og

situasjonen syntes å fortelle velgerne på høyresiden at de måtte finne andre løsninger enn partiet Høyre.

Det tredje vi bør huske er valget i 1985. Da stilte Fremskrittspartiet med samme formann, samme program, samme profil som i 1987 og 1989. Men i 1985 ble Fremskrittspartiet feiet av banen, fordi hovedsaken for velgerne i 1985 var å forsvare en borgerlig regjering mot angrepet fra venstresiden. Vi må skape den samme situasjonen i 1993.

I de meningsmålingene vi har hatt siden valget, ser vi allerede at Høyre er blitt mer interessant fordi vi sitter med regjeringsansvaret, mens Fremskrittspartiet er blitt mindre interessant.

Men ennå møter vi mange velgere som spør hvorfor vi ikke har søkt regjeringsmakt sammen med Fremskrittspartiet, eller hvorfor FrP ikke er trukket inn i regjeringsarbeidet?

Her må vi minne om at den Regjering vi har er den eneste som kunne bli dannet. Det trengs et parlamentarisk flertall også for å danne en mindretallsregjering. Høyre alene ville ikke ha fått et slikt flertall, og enda mindre Høyre + Fremskrittspartiet. Da ville mellompartiene fortsatt å støtte Arbeiderpartiet. Uansett hva man måtte mene om dette, er det et faktum. Og vi forholder oss til fakta.

Det neste vi bør holde klart er dette: Vi har valgt den eneste løsningen, og den er ikke noen nødløsning. 22-punktsprogrammet, Lysebu-dokumentet, regjeringserklæringen og statsbudsjettet er alt sammen uttrykk for en borgerlig politikk, en kursendring som går i Høyres retning. Først leste vi en masse i pressen om alle de kameler Høyre måtte svelge. Nå begynner vi å lese om at det er Høyre som har fått størst uttelling - både når det gjelder sammensetningen av Regjeringen,

omleggingen av budsjettet og den aktive Europa-politikken. Jeg er enig i at vi allerede har oppnådd mye.

Men jeg er ikke enig i at vi har oppnådd noe på bekostning av våre to regjeringspartnere. En samarbeidsregjering fungerer bare så lenge den samarbeider - dvs så lenge alle føler at de får mer igjen ved å være innenfor enn ved å stå utenfor.

Hittil har samarbeidet utviklet seg meget bra. Vi skal understreke dette hver gang vi kommenterer den politiske situasjonen. Og hver gang vi leser om angivelige gnisninger eller skjebnesvangre motsetninger, så skal vi huske at de partier som står utenfor Regjeringen ønsker å tegne et slikt bilde av en Regjering i splid med seg selv.

Dessuten synes media at det er godt stoff å snakke om motsetninger. De synes ikke det er godt stoff å snakke om godt samarbeide.

I flere år ble det sagt at tre partier som var så forskjellige, umulig kunne samarbeide. Det var ikke troverdig sammen. Vi bør minne oss selv og hverandre om at det ikke er typisk for Høyre og mellompartiene at de ikke samarbeider. De tre årene fra 1986 til 1989 var unntaket. Det normale er faktisk regjeringssamarbeidet. (1965-71, og perioden 1981-86.) Vi skal forresten legge merke til at nå snakker ingen lenger om at Willoch-regjeringen ga fra seg makten i 1986. Omsider synes alle å ha oppdaget at den ble felt. Men det vi ser, er at partiene holder bra sammen i Regjering, men at de glir fra hverandre i opposisjon. Derfor skal vi sørge for å holde dem sammen i Regjering.

For noen måneder siden sa man at vi umulig kunne regjere sammen. Så sa man at vi umulig kunne lage en stabil regjering. Nå er man ikke så sikker lenger. Jeg

vil gjerne si at denne Regjering er så stabil som noen mindretallsregjering kan være. I 20 av de siste 28 årene har vi bare hatt mindretallsregjeringer i Norge. Og bare en av dem er blitt felt i Stortinget.

Vi bør minne om det. Vi er her for å regjere. Vi tar sikte på å møte velgerne i 1993 som regjeringsparti. Dere og jeg bør alle sammen understreke dette. For troen på at regjeringen arbeider på lang sikt, bestemmer hvor mye vi kan få gjort. De signaler om kursendring som regjeringen gir gjennom sin politikk, får sterkere virkning når alle innretter seg på at politikken vil bli ført videre. Ikke minst vil næringslivet og arbeidslivet innrette seg etter det. Den økonomiske optimismen som førte til nyetableringer og vekst i Willoch-årene, bygget i høy grad på at næringslivet kunne regne med at arbeidsvilkårene gradvis ville bli forandret til det bedre, og aldri til det verre.

Det samme må vi få til nå. Vi må la troen på oss selv smitte over på andre.

Hva er våre viktigste oppgaver? Jeg vil særlig peke på følgende:

- Vi må få statsbudsjettet i bedre balanse. Vi har arvet en økonomi som aldeles ikke var i orden, og et offentlig forbruk som i faretruende grad er basert på bruken av oljeinntekter. Det kan ikke fortsette. Derfor må Høyre minne om at økte krav til offentlig innsats fra nå av må tas fra annen offentlig innsats. Eller - ikke minst - ved å få mer ut av hver krone. Det blir en hovedoppgave for Kristin Clemets nye Arbeids- og administrasjonsdepartement.

- Vi må la den private sektor få mer i forhold til offentlig sektor. Hvis ikke, får vi ikke vekst i økonomien, og uten vekst får vi ikke bukt med arbeidsløsheten. Dette er utfordringen til finansminister Arne

Skauge, næringsminister Petter Thomassen og - igjen - til arbeidsministeren.

- Vi må bidra til et moderat lønnsoppgjør - med frie forhandlinger, ikke med lønnslov. Høyre må hamre inn at Regjeringen ikke har vanskeliggjort oppgjøret, slik Arbeiderpartiet gjerne vil påstå. De endringene vi har gjort, bidrar til å dempe rente- og prispresset, og til å beskytte kronekursen. Reduksjonene i marginalskatten bidrar til å stimulere arbeidsinnsatsen. Det er et tiltak for ny vekst i økonomien, og dermed for en bedre inntekstutvikling på sikt. Vi har også sagt klart ifra at de som får størst skattelettelse, har minst krav på nye lønnstillegg.

Vi må legge grunnlaget for en ny fremtid i nord, særlig Finnmark som er hardest rammet av ressurskrisen. Løsningen på problemene må finnes av befolkningen selv. Men vi vil skape en tiltakssone hvor vilkårene er slik at de oppmuntrer til ny innsats. Da jeg var der oppe i forrige uke, møtte jeg sentrale Ap-politikere som var enige med oss og ikke med Arbeiderpartiet om hvordan dette skulle gripes an.

- Vi må skape større trygghet i hverdagen. I morgen vil justisminister Else Bugge Fougner si mer om dette. Men mange av problemene ligger i grenselandet mellom Justis-, Sosial- og Familiedepartementet. Derfor utvikler vi et samarbeide mellom disse tre.

- Vi må få bukt med køene i helsevesenet. Derfor strammer sosialminister Wenche Frogn Sellæg inn på misbruk og arbeider med tiltak for å bedre effektiviteten i hele helsevesenet.

- Vi skal føre en aktiv Europa-politikk. Dere har utvilsomt registrert at alle de som har talt om passivitet og handlingslammelse ikke har latt høre fra

seg etter Kaci Kullman Fives redegjørelse i Stortinget forrige fredag.

- Vi satser på å bedre kvaliteten i hele undervisningssystemet, og styrke forskningsinnsatsen.

Partiets rolle, forholdet parti-regjering

Det er ikke lett å være tillitsmann i et regjeringsparti. Plutselig får man som Høyre-medlem ansvaret for alle gjenvordigheter - fra sykehuskøer til overfall på eldre, konkurser og arbeidsløshet. Det er en stor overgang fra å være i opposisjon, og slitasjen blir ofte betydelig. Vi må alle forsøke å gjøre den minst mulig. Regjeringen på sin side må arbeide mest mulig systematisk mot de mål som er satt opp. Vi kan saktens leve med bebreidelsen om å gå for langsomt frem, så lenge vi går i samme retning. Det er viktig at alle tiltak peker mot målet, og at alle tiltak som svir kan sees som et ledd i helbredelsen. I det lange løp er det viktigere å være respektert enn å være populær.

Partiet må hjelpe oss med å få frem disse sammenhengene - og å gjøre Regjeringen oppmerksom på problemer som den ikke ser. Det er viktig at linjene er åpne, at kommunikasjonen er god. Det gjelder begge veier. Som partiformann har jeg instruert statsministeren om å prioritere kontakten med partiet. Men jeg tror statsministeren ville ha gjort det i alle tilfelle.

Men det er viktig at vi fordeler ansvaret og sprer oppgavene - uken har bare syv dager.

Partiorganisasjonen må bli en aktiv faktor i kommunikasjonen med velgerne. Opplegget med presentasjon av Regjeringens budsjettforslag synes jeg var meget vellykket. Etterhvert som vi nå legger frem forslagene om tiltak i nord må også de kunne brukes til

å markedsføre organisasjonen. Hva med idémøter, som det Vadsø Høyre arrangerte i forrige uke - selv om ikke statsministeren er til stede? Hva med en stand eller møte i alle kommuner den dag vi legger frem proposisjonen om tiltakssonen?

En side ved å være regjeringsparti er at det blir mer interessant for media hvis talsmenn for partiet uttaler seg i motstrid til hverandre. La oss huske at alle som ikke vil oss vel, gjerne vil skape inntrykk av at vi strides oss imellom. I slike tilfelle bør vi passe på å ta telefonen til hverandre før vi tar telefonen fra pressen. Som regel vil vi da finne ut at vi mener det samme.

Partiet Høyre skal spille en aktiv politisk rolle. Tar vi et blikk på Høyres organisasjon i dag er det et åpenbart behov for en politisk vitalisering.

- Vi arbeider nå med nye arbeidsplaner for Høyre med siktemål stortingsvalget i 1993. På sentralstyrets møte 23. januar skal vi ha en omfattende diskusjon som forhåpentligvis resulterer i et program for en ny politisk og organisatorisk giv i Høyre. Det planarbeid som nå pågår, tar sitt utgangspunkt i diskusjonsopplegget som partiledelsen sendte ut umiddelbart etter valget.

- Når vi legger våre planer for fremtiden, er vi selvsagt nødt til å trekke på erfaringer fra de år vi har bak oss. Noe av det vanskeligste vi står overfor er å velge ut to-tre hovedsaker eller hovedutfordringer som vi vil profilere partiet på. En hovederfaring fra siste valgkamp var at det først begynte å gå bra for oss når vi konsentrerte vårt budskap og brukte hele denne store organisasjonsressurser på å få frem dette ene budskapet. Ved valgkampens begynnelse besluttet vi oss for å kjøre valgkampen lang to hovedspor:

- Vi måtte få til en ny økonomisk politikk.
- Et sterkest mulig Høyre er en forutsetning for en ny politikk i en ny regjering.

I ettertid kan man si at vi for lenge rykket frem i politisk vifteform - med for mange meninger og saker. Det får vi ta konsekvensen av nå når vi skal legge opp arbeidet for parti og regjering de neste 3-4 årene. Vi må velge de saker som vi skal profilere partiet på.

- Som nevnt pågår en planprosess. Blant de ting vi diskuterer er:
  - Landsmøtets hovedsaker 1990 - hva med et program for modernisering av offentlig sektor?
  - Ideologi/verdidebatten - hvordan skal vi dra den i gang - hvilke temaer? Hvem skal vi provosere?
  - Partiets utredningsprosess - betydningen av at nytenknings- og nytvinklingsarbeid pågår i partiet.
  - Halvårlige politiske høringsopplegg for partiorganisasjonen.
- En rekke spørsmål skal vi også stille når det gjelder den organisatoriske "sunnhet" i partiorganisasjonen. Hvordan behandler vi våre medlemmer? Hvordan står Høyre i konkurransen om folks fritid?

Og dette: Hvordan er det egentlig med rekrutteringen i Høyre? For 100 år siden, i 1889, dannet Høyres formann Emil Stang sin første regjering. Nå, i 1989, sitter vi atter en gang med regjeringsansvaret. Vi skal være lenge i norsk politikk, og har derfor plikt til å forberede oss og partiet på morgendagen.